

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De nocume[n]t[is] ebrietat[is] Ser. LXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De nocturnis ebrietatis

Esellecess obnub:lae/q̄ iminēs picl'm n̄ p̄siderat: sic ad iuriā iferedā dispoit & ordinar. Hic ē q̄ m̄kieres q̄ nālis s̄ p̄ier m̄. fīcōrde: vt dīe Brist. i polis. q̄ ex nā s̄ mollcs & nūbil diui sūttere valer: vt dī Egiōd. de regi. p̄nc. Hecū v̄ no s̄ istāmētē efficiunt̄ nūmis imītes: sicut h̄ Eccl. xxvij. **M**ulier eborziosa ira maḡ. faē ei ho-
mīca. pruge in r̄ba mala p̄ q̄alij irritant̄ et ad-
lites. puocan̄. fm ill̄ Eccl. xxvi. **V**inū muleū
poracū. irritationēs & ira. & ruinas mīltas facit.

Credo etia viniu lites suscitat; qz tumultu inter boies pcurat qz tumultu sine lite n extat. **Vn** prouer. xx. **T**umultuosa res est ebrietas.

Tertio id ebri⁹ litigat: qz se derideri s̄ide/rat. ois em⁹ ebri⁹ cōf̄ deridet. Exm̄ illi⁹ bēmus j. Regū. i. de Anna: quā credit Heli⁹ sacerdos ad osti⁹ tabernaculo orante ē tūculenta: licet et̄ valde deuota. Et id deridēdo cā dixit. Quo usqz ebria eris: digere paulis p̄ verū quo ma/des. Nā vt ibi h̄. Anna orās tñmō labia mo/uit: z vox nulla in ōzone audiebat: ex magna amaritudine quā int̄ babuit. z idō iudicauit ea ebria Sic etiā Noe nudus ex ebrietate i ras/bernaculo derisus fuit a Lham filio suo Beni. sr. vbi d̄r: qz Noe p̄mo plācauit vinea. et sic qz/nō nōne fortitudinem vini inebriat⁹ est: z p̄cer hoc excusas a peccato. **S**ed di. qz Quo vñ

E hoc excusat a peccato. ¶ Sed di. qd. Quod tamen
vini nā. Noe plancauit vineā. Ad h̄ dicēdū ē fīm q̄ tra
Exemplū dūt histōrie. Noe p̄mo inuenie virē. i. labruscā
q̄ cū ēēt amara/accepte q̄d ruplex gen̄ sanguis
vīz leonis/agri/poris. Ad h̄mōt san̄
guinē admixta terra fecit sumū: q̄ posic ad ras
dicē vīcis/dulcē fructū. prout. Luncq de vino
bib̄ s̄cet/inebriat̄ ē s̄. Lū aut̄ sobrius fac̄ ēēt
explicauit om̄ib̄ nām vīm dicēs. Qn̄q̄ homi
nes p̄p̄ vinū fiunt leones p̄ irā: quādoq̄ agni
p̄ becūdā: qn̄q̄ porci p̄ luxuriā: qn̄q̄ sumi p̄
curiositatē. Nam simi q̄cqd viderāt se fieri
hoc idē conat̄ facere: t̄ faciendo om̄ia destruit.
sic muleti cū sine sobrijs reperi s̄t̄ p̄p̄ officijs
sed ebrij circa aliena officia occupant̄: t̄ sicut
sanūt̄ t̄ stultizant̄. Sic ḡ p̄z p̄mū quō ebries
est decessibilis et vitanda ex descripsione

Sposteaꝝ et historiarꝝ quas audist. **T**Scđo ebe
Bētiles tas ondīs reprehensibilis et vitanda ex obſtruicio
phibene nemā datōꝝ ſue ex p̄hibitiōe gentiliū. Nā ſan
ebriate racen̄ ſim legē ſuā p̄petua tenent a vino abſti
nentiā. Sic et matrone ſiuē ſemī et rotāe olim
vī ſuū vini nescierūne in aliq facin⁹ inglorium
inciderēt: ve narrat Valer⁹ maxim⁹ li. q. ca. i.
eo q̄ prim⁹ a libero pīc intēpātie ēdus ad in
cōcessam venere ēē ſuicur. Und et Merellius
vī ſuē cog vī ſuū bibiſſe fulle peußas infemī.
Vñ antiq̄ ſim Papiā venent vī ſuū vocabant.
Sed postq̄ inueniū ē vir̄ leſiferū ſuccus vī ſu
venenosus ſpēnū buſonū et ceterorū animaliū
tuc b̄ vī ſuū illa ho venenū dēm est. Iē in vī ſu
lēge Rechabitre nunc vī ſuū biberunt. Hiere
bit̄ Ubi ſcriptū est q̄ Hieremias 29 vocat̄
rechabitis ex mandato dūi poſuit corā eis ſer-

phos plenos vino et coliccs. et dixit eis: Bibite
vinum. Qui rndeunt: Non bibemus vinum: quia Jo-
nadas filius Rechab per nos precepit nobis di. Non bi-
bere vinum vos et filii vestri vicos in semper non
et domino non edificabitis semper non servietis: et vine-
as non plantabitis nec habebitis. sed in tabernac-
ulis habebitis cunctis diebus vestris: ut vina
cibus diebus multis super facie terrae: in quo vos peregrini
namini et. Ab istis rechabitis ut de Nizo de le-
ra et doceat. coeger incepit vita religiosa. Per ta-
le enim modum vivendi ostendebatur esse enim peregrini-
nos in pte vita: et rendere ad vitam manentem. Ita
nazarei autem Christus et sacerdotis sue non habebat vini
num vel aliquid quod inebriare posset. Num. vi. Ita
sacerdotibus legalibus ingressuris tabernaculo
bibitum fuit bibere et vinum. Lewis. iiiij. Super quo de
Origen. Sobrietas inquit oim beatum meum est: sicut
ingluvico oim vicioz. Si igit saraceni ob tres
tum false religionis: et sacerdotes legales ob fiduciam
non nostre serui obficiantur et religiosi et matro-
ne genitiles ob amorem castitatem oino a vino abs-
stinerentur. reprehensibile est in christianis quod mode-
ratus vini usus procedit et permittit vini abusus

excrecione remulcie et ebrietate. **T**ertio
ebrieras ostendit decessanda ad sensu reali appa-
riore. Nam pmo ebrij appetit qsi insan. q ei fuit
rur sobrij/nitesc/affabiles et compotis: postea in Ebrij qst
ebriat fuit erubet/ scelerabiles/ imorigerati insanit
n renitentia nec lingua nec manu/ detine vini su-
peri. Etsi illa passio duraret et mensa/ crederen-
tur amores et infanti. Et id de Sen. i qdā ep̄la
Nihil est ebrietas q̄ voluntaria insanita. excedet in
plēs dies ebrij habent: nūq̄d de furore dubitas
bis: Nūc q̄z nō ē minor s̄ breuior. Parz sedo
et decessatio ebrietatis ex renitentia appetit. qz
qd q̄s in ebrietate facit/ de eo postea erubescit.
Mlti ei viri prudēces ebrij facili chozezant/
cantur/ sui obliuiscunt q̄ tracrauerunt: et solis
puerilibus studat q̄ eos post ad memoriam reni-
tientia turbant. Et b̄ idē aliqui videb̄ in mltib⁹
iurerant. Un Sen. ybi s̄. Mltia enormia ebrij
faciū q̄bo sobrij erubescit. Et ista. Ubi posset
die anima nimia vis yini: quicqd mali latebat
emergit. Tūc ipudicē morib⁹ pfectac publicis
cor. et peculias n lingua n manu renit. tūc ciso
lēti lugubris creseit. **T**ertio et exp̄ertia ostendit
eupitundine ebriosos: et nimis se vino replētū
Nam h̄z i ore fetorē: vomitibus horrore. Un Sen.
ne. ybi s̄. Onerati mero n renitentib⁹ vino res-
tūdūt. Et recordat Lohbar⁹ de villi. 2di. hu-
di. Quidevir⁹ ebriosos: cui fetor i ore: tremor i
corpe. et mēs alienas. facies trāsformat. Pro-
p̄ea de apls fugie vini i q̄e luxu. Dec Los-
tba. Rogem⁹ q̄ decū ve grām n. do. et.

De nocturnis canticis Ser. LXVIII

Attendite ne for-
re gñet cor. via era. rebricerare. Lue.
ksi. In pccidē. E. audist. p̄kā. mala.

Bermio

LXVIII

conditioēs ebrietatis; sicut ebrioz; sicut descriptio nē
poetarū; phisicōēs genitilium; et aperte i moribz eoz
ostensionē. Nūc p̄n̄ vidēdū ē de mīlē mal' q̄ seū
quāq̄ ex ebrietate; q̄p̄ aliq̄ nūc dicere intēdō i
p̄tīl ser. dicitur postea in alijs p̄mōibz cetera q̄
occurrit ebrietatis mala. Pro ḡa Bue maria.
Atēdī. ne for. cor. via tē. vbi s. In p̄n̄ fū
mone yvidēdū est de q̄tuor malis q̄ facit ipsa
ebrietas; vies q̄

Ebrietas *Vanam dat leticiā
Spem inducit fruolā
Procurat inopiam
Inset mortē subicam*

Priō ebrietas mouet ad vanā

iordinatā leticiā. et nū sinit respicere

turbatiois cām:fīm illōs.ij. Esdrei.ii.

menee queret i iocunditate & securi-

meminit deum triticia. **L**ix^o cam alignat Al-
bere^o magn^o li. vij. de veget. tract. i. Ebrietas iñ
q̄ vini co q̄ vino sūt caliditā fac̄ ad supiora asce-
dere sanguinē subtilē t spūs; t dilatari fac̄ ea
ibi; t sō letificat cor bois. Et ex alio etiā; q̄ fin-
eundē vinū nām calefac̄ t digestionē iuvat. et
ido cor letificat; qd̄ i nām fortificat gaudet t ex-
ultat. **U**nī Eccl̄ xxi. Exultatio ani t corporis vi-
ni moderate potat. Et in ps. Vinū letificat
cor bois. Et hic est q̄ etiā mlt̄ melacholij t cu-
ris implicati oblitus sc̄ūt om̄z ebilarant cū sunt
inebriati; vt cagie Qui. i. d arte. Lura frigat;
m̄t̄oq̄ diluit mero. Tūc veniūt r̄sus z̄. **U**nī
Eccl̄ vbi sup̄ dī. Vinū t iocūditate creati est n̄
in ebrietate ab initio. Et lo turbat t tristes ex
vino sūt gaudetēs. **U**nī Prouer. xxij. d̄ Date
sicerā merētib; t vinū bis q̄ amaro sūt anio-
bibant t obliuiscant̄ egestas sue; t doloris sul-
no recordent̄ amplio. **E**x illo pr̄z q̄ aliquā ho-
mineb; m̄t̄ morigerati vino replete; efficiunt̄ in
ordinato sive vano gaudio deordineti; q̄ oscu-
lant t amplexant̄ p̄ sonas i ebrietate; qd̄ nō res-
spiceret i sobrietate; gaudetēs cū r̄sbo ec̄. Et h̄
in vitroq̄ sexu zeingit; vitroz t ml̄iez. Aliq̄ et
osculant̄ turpes p̄p̄ forma t cruce decrepitam
vbi pulchritudis flos cianuit ut d̄ Paduan^o
in li. p̄b̄ematū. In signū bui^o boies volentes
esse iocūdi t leti ponit̄ sed ad porationē vini; q̄a
cam boies deo deditos q̄ mudanos soler leti-
ficare; fm̄ illud Judic. ix. Vinū letificat deum
t bonies. **S**ed ebrietas induē spem frivo-
lam t inane. Nā cū ebrietas solvit boiem ad iñ
anem leticiā; qd̄ sīt̄ immemorat star^o p̄p̄j t de se
pl̄ plumere q̄ sit̄ i rei vitare. t sō fac̄ cū spare-
re q̄ nūq̄ p̄seq̄. Et h̄ tripl̄ p̄o ostendit. vices

Hostes deminendi

Ebrietas **O**pes possidendi
Dac (spem) **P**anama escavandi

Primo dat spem hostes deum

Albertus ubi supra. de veget. Lirca vintem pauperes non timent nec reges nec principes.

imo iacent se velle dicere in faciem principis
ea q̄ nec auderent ostendere mimo nunc eis. Talis
spes ebrietatis est debilis; q̄ post uba iacatorum est
audacia vissis picul' sc̄f fuga. sic coit origo q̄
illi q̄ ebrietate dicunt se illos v̄ illi p̄sternari
aggressu p̄imi solēt fuger; utrū Arist. iij. Eth.

B Sed hanc spē opes possidēdi, q̄ cōtūciq; i cōbetare expēdāt sp̄ pl̄ appoartāt mādāt; asse, Ebriosos rētes v̄l bñ h̄c: v̄l op̄cie scire adgr̄re cū suo lo tū vana boz, q̄ sobij fac̄t erpiunt se si sat̄facerē pos̄ sp̄ estri, se p̄ mensēsq; effuderint sive exposuerint se iebri p̄le.

ando p die. In cuius signum fingeat Ouid. iij. metra
mox. vna fabula. qd Midas sacerdos bacchi. Exempli
chilieū ēt bacchi sacerdotē ad se ebris ducit. Midas
amore bacchi honorauit. p qd bacchus qd
pererevelli. qd fieri. pmisit. Midas igitur a bac-
cho perire qd qd rāgeret aut fieret. qd ille co-
cessit. Post hanc Midas domos/herbas/ arbo-
res/ et via alia qd recigite i autem querit. et tandem fa-
mescēt/ sicuties/cibū/ et potū rāgēdo atreua fecit. et
sic sedis a fame obiit. Sic vita fabule ad līram
ē. Qd midas rex līddoz dī sacerdos bacchi fūn-
isse: qnēsi credit sup modū bibisse se inebriat-
se. hic chyllū ebris rātētē honorat: qd ebris
us ebris honorat et amat. Sic cū sili z gau-
der. sed hunc bacchi qd rāgit aut efficit. qd
ebris se diuitie imaginat: et qdlibz ab eo aut rey-
pūrat: imo tūc egestatē i nōlo recordat: sic dicit
Proi. xxii. Bibat et obliuiscant egestatis sue.
Et sō ebris ebricetate se dare pmitit qd soluere
neq; ut dic Ouid. ij. de arte. Dia pīmitis cuī
tota nocte bibisti. Nō faciūt qnēsi pocula nra
reū. Tertio dī spē honores sequēdi. patet
et pmissis. qd si paupē ebris credit se diutē et po-
centē. spāt seq̄ honoē. Jōz ebricetate comita-
tur supbia. qd qdlibz ebris sī p ceteris aleūt ho-
nore dignū imaginat. Et sō bacchus deus xvi.
sue ebris cornus depingit: ut ptez i pcedēti ser-
mone. Unū Ouid. ij. de arte. Tūc paup̄ cornua
sumit. Cornua at in sepeura dūctū supbia: fz
illū pī. Comua petoz strīngā tē. qd supbia ori-
etur in ebricetate et potatio excessiva. De calibz
de Esa. xxviii. Ue corone supbie: ebris effraim
Ebzū em̄ se credit etiā regno dignosiq; sobri-
ss dīno iglozī: fz qd merrice. Nocte plenus
mero et regnū diademate spero. Celo dīs dante/
mēdīcīs ūl velut anū. Quorūs em̄ ebris credit se
oia posse facere: pncipalibz gubernare: dicēs
sic vñ sic oportere hec fieri. calis ego velle bis
mal obuiare. calis hec ordiare. ille bñ iceltingiz
istē hec vñ istū nō pcoigat neq; adiuite. Et sic oia
se bñ posse regere credit. qd cū i sobrietate redit
qd: nec ad minima sufficiēs repit. Tertio ebris
eras. pecurat inopia. Nā ebricetas res epales con-
sumit: possēdōes/ vincas/ et agros depascit. et bacchi
yltrimate pītam/ et suos inde fugere cogit: aut
ad mēdācītē copellit. De hanc Ouid. ij. metra
mox. fingeat fabula dīcēs. qd mīleres qd festū bac-
chi celebrare zēp̄serunt: et in eiū zēp̄serū relas et
panos ogate fuerū: sibio igitur celez et i strūmīca et

De nocturnis ebrietatis

toria mutata fuerunt i calices et i vites. mulieres vero quererentur i vesperiles. Sic ad lraz qdā sū pmo de bacchoz vino nō curāt: tñ successione se potiōibz dāt. et sic habetū inebriādi ſibi peccat. et tñc relas et pānos/ vester et possessio-nes ſuas i vites queruntur i calices. qz vino qz

Ebriosi qd bñt euacuāti. Tēs vespelios fuit: et p vespelio gñtā cūdā qñqz qñ oia ſupserunt de nocte occēte fu-ſperello giut et recedēt: et moreyſtēlōnū dīca. pub- ni bo

D locupletabz. ſic p̄z i pcedēti finōc. Quar- to mortē ifert ſubitā. p̄z ex pmissis: qz exqz in- fert corporis diſtaſia: ut p̄z i pcedēti finōc. tñc pñr diſpoit ad mortē ſubitā. et maxie iuuenes ſe forti vino dātes nō ſunt lōgeui neci vita p̄z

Ex naturalibz (uerates) Et b̄ pōcoñdi qz Ex ſcriptura druplicie Ex genitiliuſ historiqz

Prio qz nō ſint lōgeui mltovinō dedit. p̄z ex nālibz. Unū Arist. i pblema. qrit: qre crescēt Ebrietas eis iuuenes moriunti ſi mltū vini biberit non vita; ab lymphatū. Ermēde hāc ēcām. Prio: qz qre breuiat ſcūt et augēt i corpe indigēt mltō calore et bñuo re. h̄z potatio nimia mltū corp⁹ iſrigidat et expic- cat: qmleū vinū ſil ſupēt. p̄z ſupluā qnitare bñoz. p corp⁹ trāſit cū imperi ſē corrēt. et bñt dñ nāle p violēti ſecū rapie: et ſic mortē incur- rūt. qz ſine nāli humido vita nō ſubſtit: hoc ad ſenſu p̄z. qz illi q nūmū porat: crudas vrinas et indigefitas emittat. Scđo qz calor vini calo- re nāle ſuffocat: ſic paruus ignis a magno ſuf- focat et a ſole. calore ac nāli ſuffocato vita cels⁹ ſat. Tertio qz ſupluā humor vini calorē nā- le ſuffocat et extinguit: ſic ignis ſine ſpiraculo cooptus i ſe deficit. Hec ibi. Ex his qz p̄z quo

Explū ebrietas numia mortē inducit et vitā abbreviat **S**cđo oñdī b̄ ex ſc̄ptura: quō mltas infir- mitates et mores ex ebrietate veneunt. Amon em̄ fili⁹ David i ſuuiu Absalon temulētus ē occiſus. Reg. viii. Holofernes tātu vini bi- ber qntū vna die vñqz biberat i vita ſua: et a Ju- dih fuit ebri⁹ infec⁹. Judith. xij. et. xij. cap. Prolome fecit cōuiuū Simoni ſacerdoti et duobz fili⁹ ei⁹. et cū inebriati eēt occidiſ eos. i. Machabeoz. vi. Sic Joānes bapt. et pcurſor ch̄i decollat: fuit in dapes et vina. Matt.

Explū xiiij. Marci. vi. Tertio p̄z b̄ ex historijs genitiliuſ: vbi amicissimi alē alep⁹ infec⁹ i ebri- etate. ſic p̄z d̄ Alexandro ſ. ſer. lxv. 2. Et dī Se- ne. i qdā cpla. qz Alexander qz totū mōm ſi bi ſubiecerat: vñto i ebrietate venenat ſe occubuit. Unū dī Señ. ibi. Logita qz clades ediderat publica ebrietas. hec accerrimas gentes bellis- cosasqz hōſti tradidit. hec mltōz annoz p̄tina- ces bello: defensa menia parefecit. Hec contu- macissimos et iugū recuſances in alienū arbitriu egit. Hec iniuccas acies mero domuit. hec Alexander (cuius feci mentionē) tot itiner-

ra/tot prelia/tot hyemēs: p qz tēporū locorūqz diversitatis transierat: tot flumia ex ignoto ca- dentia: tot mala ructū dimiliſtū intēpancia bi- bendi. et ille herculian⁹ ac ſatalis ſcyp⁹ ſdidit. et ſepelivit. Hec ibi. Et de bis ſunt innumere ſez- culariū historiæ. Jō bene dī Eccl. xxij. qz mul- tos exterminat vini. **Q**uarto p̄z b̄ idē ex fi- gmet poetic⁹. Nā ſingit. Qui. iij. metamor. Lū. bacch⁹ vell ad ſiliā qndā ire: ſe cōmifit nauis qz p mare illuc eū. p̄misit vehere. Nauis vero nesciēt ei⁹ diuinitatē. incepit enī male tracta- re: et mō ad dexterā / mō ad leuat eū terabere/ vo- lētes eū ad p̄ce alienas diceret ip̄m qz p predar- rerint. qd ille aduerteret nauē areſtant et ſtar- fecit. remos nauis i fp̄tēs et tigrides mī- uit: et naues i p̄ſces trāſformauit. et penulā p brachij: caudā bifurcatā. et pedibus affig- uit. et ſic eoz maliciā vidicauit. Qd ad lraz b̄ Fulgētū nibū. alid ſuitemiſi qz nauē ex vino nō atēdēces ei⁹ ſtūtē ſe iebriauerūt: qz facio nau- uē dirigere nesciēt. et ſic ſubmersi fuēt et p̄ſ- ſes eos duorauit. Et tli mō i pſſces trāſfor- maſt fuit. Nauē cī ebri⁹ ſepe ſcā pīclī: ſic appariuit expimētō mltipli. Et b̄ tangit Sa- piēs Prover. xxiij. Qui ve: cui rixit: cui ſouet: cui ſine cā vulnera: cui ſuſſoſio oculoꝝ: nōne bis qui morant in vino. et ſtudent calicibz epo- tandis. Que ūba tractans Hiero. dī ſup vñ- bo Rite. quia ſordia ſeruare pacis neſtit: que ebrietas ſenſus impote reddit. Et ſuper verbo ſouet dicit: qz paſſim iuvolutabz vicioz oīm cadere non trepidat: qui in bona malaqz di- ſcernere ignorat. Illāqz ſepliſſime ſoueam ebri- osus incidit: de qz p̄fatu ē. ſouea em̄ pſſunda est merebit. Et ſubiungit. Qui ſine cauſa vulne- ra: cui ſuſſoſio oculoꝝ et. vulnera ſine cauſa: quia mlti vino vltra modū impleti vulnera p- tumore in mēbris acceperūt: que nulla fieri cā- peulerūt. ſuſſoſio oculoꝝ: quia imerat et caliz- ginē plūmū viſus corporalis et cecitatē genuit ſenſus inerioris. Et ſequit. Nonne bis qui mo- ranſt in vino et ſtudent calicibz epotāt. Ubi dī Hieron. Non verat bibere vini ad necessita- tem sed morari vltra rps et veſtitatē in vino: et euacuādiſ alterueret calicibz: iuxta illud Eſa. v. Ue qui potentes effis ad bibendū: et viri for- tes ad inſcendū ebrietatē. Hec Hiero. Sic ū- habetis q̄tuoſ mala que ſequit ex ebrietate. p̄- peer qz merito et ſi non eſſent alia q̄tuoſ multa adhuc alia ſint: et paceſte in ſequētibz. Quiliq- bet oī ſtudio et diligētia dī cauere ne graueb- ebrietate. Et hoc ut facere poſſim⁹. Rogemus deū q̄tuoſ grām ſobrie et ſtūtē viuēdi nobis tribuat: qz eſt bñdic⁹ i ſeclā Amen

De alio mal⁹ i nocturnis ebrietatē

Sermo. LXIX.

Attendite ne for-
re gñtē corda via crupula et ebrietate
Lx. xxij. In p̄ce. ſ. plā audiffibz

Explū

ebriet-
mi eo-
vicioz.

Explū

Pēdu-
plerb-
ebri-
etatis.

3